

SLA NARIAMS-LINKSMU ŠVENČIU

Sveikinam

Kalėdų švenčių proga ir su Naujaisiais Metais sveikina SLA Pastoviasios komisijos, Apskričių ir Kuopų valdybas, Tėvynės bendradarbius, narių organizatorius ir visus SLA narius bei geros valios lietuvius, linkėdama sveikatos, ištvermės ir darbštumo:

SLA PILDOMOJI TARYBA,

Centro Tarnautojai,

Tėvynės Redakcija ir Administracija

TELEVIZIJOJ LIETUVOS PASIUNTINYS

1989-aisiais metais gruodžio 7 d. ABC televizija pranešė daugiau negu 1 valandą trukusį interview su p. Stasiu Lozoraičiu, Washingtonė. Pasikalbėjimas vyko su p. Cross, lietuvių kilmės amerikiete žurnaliste. Jai buvo išsamiai paaiškinta "LTSR" konstitucijos kai kurių straipsnių pakeitimų prasmė, gerai pailustruota lietuvių tautos pastanga atstatyti savosios valstybės nepriklausomybę ir užsienio

Reikia apgailestauti, kad šio ilgo interview tebuvo perduota tik tai mažytė dalis ir, kad lietuviams kalbantiems iš Lietuvos nebuvo suteikta proga pasisakyti tokiu būdu, kuriuo galėjo pasinaudoti sovietų žurnalistai.

lietuvių paramą Lietuvai. Interview metu buvo taipgi išryškinta Lietuvos Diplomatinės Tarnybos pažiūros į įvykius Lietuvoje.

BALTS TEACH THE WORLD ABOUT "HOPE AND COURAGE"

"...In Poland, where emotions and hopes are running high, a single word, "Tiananmen," is sometimes uttered. No elaboration is necessary. Even the most pessimistic do not foresee Red army tanks rumbling into the Baltics tomorrow. But there is concern about how much the Russian bear can take, and for how long. After last week's protest, it growled immediately. Abandon your "secessionist mood," it said. Negotiate. And stop being so naive: The borders of Europe cannot be redrawn.

"Indeed? Stalin and Hitler did a little redrawing. For decades, the USSR denied that. Even though it now acknowl-

edges the existence of an agreement, it still spouts the lie that Latvia, Estonia and Lithuania voluntarily surrendered their independence. Believe that, and you'll find Stalin was a humanitarian.

"The world watches in wonder as the winds of freedom sweep across the Baltics. But the winds have always been there; the world just didn't notice. Or care. That is the world's shame. It is being taught something now about hope and courage. And a desire for liberty. Eternal." "Freedom's Light Burns in the Baltics.

"Daily News, New York,
Aug. 28, 1989

PRAKTIŠKI ŽMONĖS ŠVENTĖMS DOVANOJA ILGAMETES DOVANAS, O SLA NARYS (ARBA IR NE NARYS) PADOVANOJA DOVANĄ, KURIOS GAVĖJAS GERADARI PRISIMENA VISĄ AMŽIŲ, ISTIKINA, KAD DOVANOTOJAS BUVO KUONUOŠIRDŽIAUSIAS, NA, IR PRAKTIŠKIAUSIAS! TOJI DOVANA, YPAČ JAUNESNĖS KARTOS, JAUNUOLIAMS PRIEŠ ŠVENTES, (ARBA BET KOKIOS SUKAKTIES PROGA) TAI DOVANA – IRAŠYMAS I SUSIVIENIJIMĄ LIETUVIŲ AMERIKOJE. TOKIA DOVANA, TAI AMŽINA!

Povilas P. Dargis

SLA Prezidentas

Mūsų tautos žmonės šiame milžiniškame kontinente išblaškyti po įvairiausias kampelius gyvena šimtus, o kartais ir tūkstančius mylių vienas nuo kito, bet visi lietuviai nesijaučia vieniši nei pamiršti. Jie yra glaudžiai sujungti į vieną milžinišką junginį, kuris visiems žinomas – tai Susivienijimas Lietuvių Amerikoje.

Sunku net pagalvoti, kaip būtų nyku, jeigu mūsų lietuvių tautos žadintojai-aušrininkai nebūtų pasirūpinę įkurti visiems prieinamą ir kiekvienam lietuviui artimą bendrinę organizaciją – Susivienijimą! Ko negalėjo pramatyti, kad lietuviai pasiskirstė po visą Amerikos kontinentą, nes tų vietovių, kuriose daba gyvena, nes jų dar nebuvo JAV teritorijoje.

Lietuvių Amerikoje, o dabar jau ir Kanadoje veikia daug mūsų Susivienijimo kuopų. Prisiminkime Susivienijimo steigėjų labai didelės prasmės pasakymą – "lietuviškų draugysčių Susivienijimas" – taip jie pavadino savo įkurtąją organizaciją. Juk lygiai taip ir šandien yra: mes dabar vadiname SLA kuopomis tas draugijas ar, kaip seniau sakydavo, draugystes, kurios susijungusios sudaro visą mūsų Susivienijimą... Kas suras ir nurodys kitas lietuvių draugijas, kurios būtų tokios, kokios yra kai kurios visą lietuvišką gyvenimą apimančios mūsų Susivienijimo kuopos?!

Svarbiausia jų jėga yra ta, kad jos veikia pastoviai ir nenutraukiamai net jau per 300 metų! Ir jos dirba ne atsitiktinai, ne vien pasirodyti tik Švenčių metu, bet ir vėliau nesnaudžia... Šios garbingos kuopos veikia ištisais metais, veikia kasdien ir veikia apimdamos didžiausią skaičių lietuvių, susijungusios bendram visuomeniniam ir kultūriniam darbui.

Turėdamas akivaizdoje Jūsų pasiaukojimą lietuviškam darbui, sveikinu Jus visus Kalėdų Švenčių ir Naujųjų metų išvakarėse ir linkiu geležinės ištvermės ir lietuviško atkaklaus pasiryžimo.

Mūsų kelias nėra, kaip sakoma, rožėmis nuklotas. Mes pergyvename širdies skausmą dėl lietuvių tautos nelaimės, bet dirbam kaip iki šio laiko, ir įveiksime viską ir laimėsime savo tautai laisvę!

Prie žymių ir didelių Amerikos lietuvių darbų turime priskirti Susivienijimo Lietuvių Amerikoje atsiradimą. Jis sukurtas taip pat vadovaujantis aukštais tikslais. Tik pavartykime Susivienijimo pirmųjų seimų protokolų pageltusius lapus, dirstelkime į pirmąsias SLA konstitucijas, paskaitykime pirmųjų veikėjų patriotines kalbas, ugingas mintis ir pažvelkime į jų darbus, greit įsitikinsime, jog pirmoje eilėje tiems lietuvių apštalams rūpėjo mūsų tautos ir lietuvių reikalai.

Suprantama, kad šalia to buvo rūpinamasi ir pačiu draudimu, bet tuo keliu pelnytas ir atliekamas centas buvo atiduotas ir lietuvių, o apdraudus lietuvius SLA narius suvienijo į didžiausią organizaciją. Ta dvejopa Susivienijimo veikla – lietuvių ir apsidraudimas buvo ir tebėra mūsų fraternalinės organizacijos didžiausi ramsčiai, nariai padėję Susivienijimui išaugti ir sėkmingai veikti per 103 metų laikotarpį. Buvo sukurta gan daug organizacijų, bet jų dauguma išnyko, nepalikusios net savo buvimo pėdsakų.

ov. kalėdų ir Naujųjų Metų proga Lietuvos generalinio Konsulato New Yorke ir savo vardu nuoširdžiai sveikinu dėl Lietuvos laisvės kovojančius veiksnjus, organizacijų vadovus, mūsų spaudos ir radijo valandėlių darbuotojus bei visus geros valios brolius ir seses laisvajame pasaulyje ir pavergtoje Tėvynėje.

Tegu virš Lietuvos padangėse pasirodžiusios prošvaitės atneša pilną laisvę ir nepriklausomybę mūsų pavergtai Tėvynei.

ANICETAS SIMUTIS
Lietuvos Generalinis Konsulas
New Yorke

Published monthly except July and August

LITHUANIAN ALLIANCE OF AMERICA
307 West 30th St., New York, N. Y. 10001
Tel. (212) 563-2210

REDAGUOJA SLA REDAKTORIŲ KOMISIJA
EDITED BY SLA EDITORIAL BOARD
GENEVIEVE MEILIUNAS, MANAGER

Yearly Subscription Rates:
In the United States\$4.00
To Foreign Countries.....\$5.00

Second Class Postage Paid at
New York, N. Y.

SLA Kuopu pranešimai ir skubus raštai redakcijai reikia siūsti pradžioj mėnesio, kad jie to mėn. laidoj būtų galimi patalpinti.

Keičiant adresu, būtina pranešti senasis adresas. Uz skelbimų turini redakcija neatsako.

NUO SEIMO IKI SEIMO

VYTAUTAS KASNIŪNAS

Kalėdos, kūčios ir jų papročiai

Pasinaudota įvairių tautų papročių
aprašymais ir Lietuvių Enciklopedija.

Žodis Kalėdos yra kilęs iš lotynų kalbos žodžio calendae — pirmoji naujojo mėnesio diena. Jų pavadinimas į Lietuvą atėjo per slavus. Gudiškai Kalėdos — kalady.

Jėzaus Kristaus gimimas kurį laiką įvairiai datuotas, kol pagaliau priimta gruodžio 25-toji. Ši diena Lietuvoje ir kituose krikščionių kraštuose nuo šv. Augustino laikų (354-430) yra Kalėdų šventė — Jėzaus Kristaus gimimo diena.

Šios šventės datai išgalėti turėjo įtakos Romos civilinis kalendorius or pagoniškoji Saulės šventė "Sol invictus", kurią imperatorius Aurelijonus sujungė su Mitros kultu (278). Mitra buvo rytų tautų motinystės, derliaus, meilės deivė. Jos kultas buvo giliai įleidęs šakius į tautų buitį. Krikščionybei teko su ja kovoti. Kalėdų šventė, tikroji saulė, Kristaus žmonijos gelbėtojo gimimo diena, turėjo pakeisti Mitros garbinimą.

Labai senas ir daugelyje kraštų randamas Kalėdų paprotys yra trinkos (kaladės) vilkimas, kurio prasmė visaip aiškinama.

Yra žinių, kad seniau ir Lietuvoje per Kalėdas bernai ritindavo kaimo keliu ar gatve sunkią trinką, dainuodami tam tikrą dainą, o gale kaimo trinką sudegindavo. Gal ta apeiga turėjo vaizduoti senųjų metų užbaigimą arba sunaikinimą. (Senovėje Naujieji metai prasidėdavo per Kalėdas). Dainuodavo:

Tabalai, ta-ta-tai
judink senus kaulus;
Op-op-op sudaužk rankų delnus.

Tra, drūčiai su spirgučiais
judink, seni, kaulus.
Senio kaulai kaip stibikai,
kaip botagai

Iš Kalėdinių populiarių giesmių yra žinomos: Tyliają naktį varpas sugaudė, Gul šiandieną jau ant šieno, sveikas, Jėzau, gimusis.

Kalėdų papročiai tautose įvairūs ir panašūs. Latviai Kalėdas vadina "svetki-svečiai. Jie atvyksta rogemis iš Rygos su ginkluotų palydovų būriu. Lietuvos žmonės irgi išivaizduoja, kad Kalėdos atvažiuoja auksiniais ratais, turi šilkų arba diržų botagus, atvyksta iš toli — per aukštus kalnus, per žemus klonis ir atveža jų belaukiantiems nepaprastų dovanų: minimi perlo vainikai, aukselio kupkos, sidabro žiedai.

Taip simboliškai vaizduojamas saulės grįžimas. Vienoje dainoje, minima — saulė pražydo, kitose — atbėga devyneragis elnias, ant kurio ragu nuostabūs kalviai kaba ir lieja žėrinčias brangenybes.

Seniau švėsdavo Kalėdų tris dienas. Paskutinė tai "ledų diena" — kas tą dieną dirba, to javus vasarą ledai išmuša . . .

Pirmąją Kalėdų dieną negalima eiti į svečius — didelė šventė. Tik Kalėdų senis su vaikais vaikšto. Pramogos — antrąją Kalėdų dieną.

ATSIGAVUSIAM LIETUVOS KALME KALĖDU ŠVENTĖS

Kalėdos išivaizduojamos ir suasmenintu pavidalu. Kalėdų senis (diegas, diegulius arba "Kalėda" lietuviams žinomas iš senų laikų, bet dabar jau beveik išnykęs. Nereikia jo maišyti su naujųjų laikų Kalėdų seneliu (Santa Klaus) kuris vaikams dovanas dalija. Vyras apsilvkdavo baltais išvirškščiais kailiniais, susijuosdavo rankšluosčiu, užsidėdavo aukštą balto avikailio kepurę, prisitaisydavo lininę barzdą, ant nugaros iš pagalvės pasidarydavo kuprą, pasiimdavo krepšį, šakotą lazda ir eidavo iš vieno namų į kitus. Jį dažnai lydėdavo per juosmenis susikibusių vaikų būrys.

Prieš priėdamą namų pabelsdavo lazda į duris, ir klausiamas "kas čia?", atsakydavo: "Aš Kalėda, atėjau iš ano krašto, kur miltų kalneliai, medaus upeliai, alaus ežerėliai, saldainiais lyja, baronkom sninga; nešu skarbų pilną tarbą, laimę, derlių ir kitokių labą; prašau dureles atidaryti ir į aną kraštą nebevaryti. Jis siūlo mergaitėms "prausylų" ir baltų "belynų", kad jos būtų gražios. Jis pasisemia iš savo krepšio saują visokių grūdų ir beria krikštasuolėn (derliaus burtas — grūdais barstymas turta lemia). Tada jis pasako sveikinimą, pagieda Kalėdinę giesmę, nelabai dažnytinio turinio, prajuokina vaikus, su jais pašoka "čiulkinį" juos apdovanoja riešutais. Šeimininkas senelį pavaišina.

Tas Kalėda — svečias iš tolimo krašto, tai namams laimės nešėjas.

Visokių persirengusių kaukelių vaikštynės buvo populiarios Lietuvoje, kaip ir kituose kraštuose.

Laikotarpis nuo Kalėdų iki Trijų Karalių seniau vadinosi tarpušvenčiu, o visi vakarai šventvakariais. Tada nebuvo leidžiama dirbti sunkių darbų: plėšydavo paukščių plunksnas ir atlikdavo kitus panašius darbus. Buvo vengiama nepalikti nebaigto darbo, kad atėjusios laimės neturėtų ko veikti ir išeitų kitur.

Kūčios yra Kalėdų dalis, lyg įžanga į Kalėdų šventę. Kai kur Lietuvoje, pvz. dzūkai, dieną prieš Kalėdas vadina vienaskaitoj — Kūčia, kūčia.

Kūčios yra Kalėdų išvakarės vakariene. Ji yra pirmųjų amžiaus krikščionybės apeigų liekana, Vigilijos (budėjimo) pabaigos valgis agapė — graikiškai agapė reiškia meilės puotą. Pirmieji krikščionys Vigiliją baigdavo bendru valgiu prisiminti Kristaus paskutinę vakarienę, pareikšti krikščioniškąją meilę vargšams.

Ant kūčių stalo dėdavo šieno kuokštą, stalas užtiesiamas balta staltiese; visą kūčių dieną nevalgoma, ir kūčių vakariene pradėdama žvaigždėm sužibėjus. Lietuvoje kūčių vakarienei buvo gaminama 12-13 valgių.

Kūčias pradėdavo šeimininkas kalėdaičio (plotkelės) laužymu, padalindamas visiems, juos sveikindamas ir linkėdamas sveikatos, laimės Dievo palaimos. Toliau valgė stalo valgius nustatyta tvarka, nesuvalgyta palieka ant stalo.

Po vakarienos šeimininkas neša į tvartą gyvuliam pluoštelį kūčių stalo šieno. Kūčios būdavo baigiamos giesme ar malda.

Kūčių vakarą uždegama papuošta eglutė, po kuria įrengiama maža prakartėlė, sudedamos dovanos.

Eglutė su krikščioniškuoju jos prasmės aiškinimu atėjo iš šiaurės ir vidurio Europos, prasidėjo Vokietijoje. Ją pirmą kartą panaudojo grafienė Brieg 1611 m. Vėliau ji perėjo į skandinavų ir anglų saksų kraštus, Italiją ir Rusiją.

Eglutė yra liekana pagoniško tikėjimo, apsisaugojimas nuo dvasių ir vaisingumo simbolis; krikščioniškoj legendoj ji yra medis, išaugęs iš Adomo burnos, reiškias Kristų, arba kaip amžinas žalumas, dangaus vilties ženklas.

Žvakelės ant eglutės reiškia Kristaus šviesą, eglutės papuošimai ir dovanos — Kristaus gimimo dvasines dovanas.

Kalėdų, kūčių papročiuose dar apstu pagonių kulto pėdsakų. Iš pagonystės laikų užsilikęs vėlių maitinimas. Kūčių stalo nesuvalgytas maistas paliekamas ant stalo ar po stalu vėlėms; jos naktį ateina pasišotinti. Kalėdos yra šeimos šventė: gyvų ir mirusiųjų.

(Nukelta į 5 pusl.)

Boston, Mass.

A. A. ANTANUI ANDRIULIONIUI

1989 m. gruodžio 21 d. Boston, Mass., New England Medical Center ligoninėj, mirė Antanas Andriulionis.

Velionis buvo gimęs 1905 m. lapkričio 19 d. Daugose, Dzūkijoje. Vokiečiams iš Lietuvos besitraukiant 1944 m. atsidūrė Vokietijoje. Iš ten 1949 m. atvyko į Bostoną. Apsigyvenęs So. Bostone, pradėjo dirbti mažoje metalo liejykloje. Čia dirbo iki pensijos. Išėjęs į pensiją, padėjo "Keleivy" prie laikraščio išsiuntinėjimo

1960 m. susituokė su Ona Parakininkaitė iš Žemaitijos. A. Andriulionis buvo retas žmogus ir be ne vienintelis toks Bostone. Jis priklausė beveik visoms čia veikusioms organizacijoms, jose būdamas veikliu nariu: Tautinėj sąjungoj – valdybos narys, BALFe – pinigų rinkėjas, Lietuvių Amerikos Piliečių klube – direktorius. Į SLA įsirašė 1951 m. sausio 7 d. 1951 m. liepos 1 dieną 308 Kuopą Brookline, MA. Už veiklumą būdavo išrenkamas visoms pareigoms. Būdavo SLA seimų, "Laisvės Varpo" radijo valandėlės aktyvus rėmėjas. Be to delegatas; neapsėjo demonstracijos ir ruošiami įvairūs pobūviai. Jis visur suspėdavo, visiems padėdavo ir visi jį pažinojo ir gerbė.

Su lietuviais skautais Andriulionis susidūrė gana anksti, dar jiems Bostone tik besikuriant ir rengiant savo būklę Tautinėj sąjungos namuose. Vėliau

jis buvo išrinktas į tėvų komitetą ir ėjo pirmininko pareigas.

Antanas Andriulionis savo paprastumu mokėjo prie visų prieiti. Jis turėjo tą ypatybę, kad jam niekas nieko neatsisakydavo.

Jo prisidėjimas prie Lietuviškosios Skautybės Fondo buvo didelis fondui laimėjimas. Po trumpo laiko Andriulionis iškilo į pirmaeilius fondo atstovus. Jis daug laiko pašventė berinkdamas LS Fondui aukas, besiuotinėdamas raginančius aukoti laiškų ir platindamas fondo leidinius. Tą jis atlikdavo ne tik naujų ateivių tarpe, bet ir senųjų, nes visiems buvo žinomas, visur turėjo draugų. Jis ne tik iš kitų rinko aukas, bet ir pats nemažai aukojo.

Velionio atminimui šermenų metu, vietoje gėlių, jo draugai ir bičiuliai suaukojo Šv. Petro parapijai ir Lietuviškosios Skautybės Fondui arti tūkstančio dolerių.

Už pasidarbavimą lietuviams skautams ir Skautybės Fondui, Antanas Andriulionis Lietuvių Skautų Sąjungos buvo apdovanojamas ordinu "Už Nuopelnus".

Už jo visuomeninę veiklą išreikšdami jam pagarbą, daug bostoniečių dalyvavo jo šermenyse, bažnyčioje ir palydėdami į kapus.

Velionio našlei Onai Andriulionienei ir giminėms reiškiamame nuoširdžiausią užuojautą.

S. Kiliulis

JAMAICA PLAIN, MA. LODGE 365

A donation of \$10.00 was contributed to the Lithuanian Alliance of America from Lodge 365, Jamaica Plain, MA, in memory of the late Joseph F. Jocas, of the same Lodge.

Mr. Jocas joined the Alliance on May 13, 1940, and was a member in excellent standing

standing throughout his membership.

He died on July 15, 1989. Lodge 365 extends their deepest sympathy to his wife, Sophie, in her loss. May Joseph F. Jocas rest in peace.

Irene Mickūnas
Sec'y Lodge 365

PITTSTON, PA. MIRĖ

JOHN KISHKIS

John, known as The Walker, Kishkis, 77, of 37 Center St., Pittston, Pa., died June 6, 1989, in General Hospital where he had been a patient for the last three weeks.

He was born October 12, 1912, in Pittston, a son of the late John and Catherine Valkevich Kishkis, and was graduated from Pittston High School Class of 1929. He played semi-pro football for the Pittston AC's in 1930's. He was a veteran of World War II, serving in the Army Air Corp 1104 Military Police Company. Prior to

retiring he was employed by Allen Industries, Rahway, NJ. Mr. Kishkis was a member of St. Casimir's Church, Pittston. He was also a member of the Lithuanian Alliance of America, Chapter 7.

Surviving are a brother, Albert, and a sister, Frances Kishkis, both at home.

Funeral was held at Kizis-Lokuta Funeral Home, 134 Church St., Pittston, with a Mass of Christian Burial at St. Casimir's Lithuanian Church, Pittston. Interment was held in parish cemetery, Pittston.

KINGSTON, N. Y. AND WANAMIE, PA.

FUNERAL DIRECTOR WILLIAM A. SHUKWIETIS

William A. Shukwietis, former funeral director and founder of the Shukwietis Funeral Home, Kingston, died in the Syracuse Home Association, Baldwinsville, New York.

He lived with his daughter Romaine Welch, for the last five years. Vincent was born in Wanamie, Pa. The son of the late Anthony and Mary. He was educated in the Wanamie public school system. He was a graduate of Beckel's School of Embalming, Philadelphia, Pa., where he graduated first in his class.

Before pursuing a career in funeral service, he was employed in Wanamie as a coal miner, a fireman and a storekeeper at Sheeder's Store in Wanamie. He was noted as an inventor, recognized particularly for his back massager and fish scaler, among other inventions. He retired in 1972, after 50 years of funeral service as founder and director of Shukwietis Funeral Home, Kingston.

Shukwietis served as vice president for the Luzerne County Funeral Directors Association in 1934. He was also for-

mer member of the Pennsylvania Funeral Directors Association.

He joined the Lithuanian Alliance on April 14, 1929, Lodge 1, Edwardsville, Pa. He was a member of St. Mary's Annunciation Church, Kingston, and was a former president of its Holy Name Society, and was active in various civic organizations.

In addition to his parents, he was preceded in death by his wife, Sabina, who died March, 1980, brothers Anthony and Joseph; sisters Anne and Catherine.

Surviving are his daughter Romaine, two grandchildren, a great granddaughter, a brother Frankand, a sister Ida, both of Wanamie, numerous nieces and nephews.

Funeral services were held from Edwards and Russin Funeral Home, Edwardsville, Pa. Mass of Christian Burial was held in St. Mary's Annunciation Church, Kingston, with the Reverend Joseph Lasky, Pastor, celebrant.

Interment was in St. Casimir's Cemetery, Muhlenberg.

BUSH CALLS ON GORBACHEV "TO SHOW RESTRAINT ON THE BALTICS"

On August 28, U.S. President, George Bush, speaking to reporters in Kennebunkport, Me., called on Soviet President Mikhail Gorbachev "to show restraint in responding to demands for greater independence from the Baltic States," according to David Hoffman writing in the August 29 issue of The Washington Post. "The president told reporters he hoped Moscow's warning to the Baltic independence movements does not foreshadow a crackdown."

Bush, writes Hoffman, urged Gorbachev to take the same attitude toward the Baltic unrest as the Soviet leader had toward the democratic movement in Poland: "I think that Mr. Gorbachev's reaction to the changes in Poland were extraordinarily understanding

and certainly not militant in any way. And I hope that would be the tone as the rapid change that's taking place in Eastern Europe goes forward – not just in Poland but in other countries as well So let's hope that ... the change continues to take place peacefully – and not only outside the Soviet Union, but in it."

Also on August 28, in Washington, U.S. State Department Responding the Baltic question concerning the Soviet Central Committee's threat to the Baltic nations, he noted that the U.S. does not recognize the incorporation of the Baltic states into the U.S.S.R. "We firmly support the peaceful efforts of the Baltic peoples to regain control over their own political and economic destiny."

A donation of \$10.00 was contributed to the Lithuanian Alliance of America from Lodge 365, Jamaica Plain, MA, in memory of the late Joseph F. Jocas, of the same Lodge.

Mr. Jocas joined the Alliance on May 13, 1940, and was a member in excellent standing

throughout his membership.

He died on July 15, 1989. Lodge 365 extends their deepest sympathy to his wife, Sophie, in her loss. May Joseph F. Jocas rest in peace.

Irena Mickūniene
30 Robeson St.
Jamaica Plain, Mass. 02130

Pakto pasirašymo dieną, 1939 m. rugpjūčio 23, Kremliuje, iš k. į d. Vokietijos Užsienio reikalų ministras von Ribbentrop, Stalinas ir Sovietų Molotovas. Pakta pasirašius už savaitės prasidėjo Antrasis pasaulinis karas.

Molotovo-Ribbentropo pakto pasirašymo 50 metų sukakties proga, JAV Baltieji Rūmai išleido pareiškimą Prezidento George Bush vardu. Pareiškimas datuotas rugpjūčio 16 d. Baltieji Rūmai jį viešai paskelbė rugpjūčio 23 d.

Pareiškime rašo:

Su pasididžiavimu solidarizuodamasis jungiuosi su milijonais žmonių Vakaruose ir už geležinės uždangos, reikalaujančių atkreipti dėmesį į slaptuosius 1939 metų rugpjūčio 23 d. Molotovo-Ribbentropo pakto protokolus.

Šie nacių ir sovietų režimų tarpusavio nepuolimo protokoliai privedė prie neteisėtos Pabaltijo valstybių aneksijos į Sovietų Sąjungą, taip pat prie nacių invazijos į Lenkiją ir prie milijonų pavergimo visoje Rytų Europoje ir Baltijos valstybėse.

Minėdami tragišką sukaktį, žinomą Juodojo kaspino diena, ir toliau tvirtai remiame visus kovojančiuosius už žmogaus ir tautines laisves Rytų Europoje, o ypač trijų Sovietų okupuotųjų, Pabaltijo valstybių žmones.

Helsinki Commission conducts hearing on Baltic States' issues

On October 19, CSCE held a hearing to examine recent developments in the Baltic States, and to assess the importance of these developments for Soviet political realities and U.S. foreign policy.

In 1940, Latvia, Estonia and Lithuania were forcibly incorporated into the Soviet Union. This action was presaged by secret protocols the 1939 Soviet-Nazi pact. Current Baltic demands for independence are based on the assertion that the protocols, and the resulting annexation of the Baltic States violate international law.

The hearing began with statements by Commissioners Don Ritter (R-PA), Edward Feighan (D-OH) and Co-chair Steny Hoyer (D-MD). Hoyer acknowledged that Gorbachev's policy of openness sparked Baltic activism, but added that Baltic aspirations go further. Ritter contended that Gorbachev's unwillingness to abide by the Soviet constitutional guarantee giving union republics the right to secede has casts doubt on the sincerity of his goal of turning the U.S.S.R. into a state "ruled by law."

Senator Donald Riegle (D-MI), a Commission invitee, posited that the choice for American policymakers on the issue is not between Baltic "independence and moderate reform," but between "independence and occupation." He questioned the U.S. emphasis on supporting Soviet internal stability for the sake of external progress—particularly in the field of arms control: "Can we justify sacrificing the nations held captive within

Soviet borders for the sake of those outside?"

Testifying first from the witness table, Ernst Jaakson, Consul General in charge of the Estonian Legation in New York, began with a statement questioning the right of the Soviet Union to govern Estonia. He added the people of Estonia believe that "world public opinion and the support of governments of the free world... have a strong bearing on the achievement of their goals."

Dr. Anatol Dinbergs, Charge d'Affaires of Latvia, pointed out that "the assertion of the Baltic people's national rights is not an internal Soviet concern, [but] an international problem."

He supported this claim with a brief history of the 1940 occupation and the bogus elections establishing the pro-Soviet local government. He finished by calling on Gorbachev to adhere to the "basic tenets of international law."

The Lithuanian Charge d'Affaires, Stasys Lozoraitis, recalled traditional American opposition to "predatory activities no matter whether carried out by the use of force or the threat of force." He suggested, the United States could play an important role by "using all possible private channels in order to promote the growth and development of democratic undertakings," adding that this requires "recognition of a government after it has resumed the exercise of effective sovereign power."

James Dobbins of the Bureau of European and Canadian Affairs represented the State Department; he

LIETUVA PASAULYJE IŠGARSĖJO

Lietuvos vardas šiomis dienomis mirga viso pasaulio spaudoje, skamba televizijos ir radio laidose. Michail Gorbachiov ir kitų TSKP CK atstovų vizitas susijęs kelių aukšto rango JAV vyriausybės pareigūnų pasisakymais amerikiečių televizijoje apie Lietuvos atsistatymą. Štai apie tai papasakota ir JAV valstybės sekretoriaus pavaduotojos Lorens Igelberger programoje.

Atsakinėdamas į žurnalistų klausimus, ar Michail Gorbachiov JAV yra davusios laisvas rankas daryti, ką jis nori su Lietuvos nepriklausomybės judėjimu, Igelberg atsakė: "Mes negalime jam sakyti, kad jis turi laisvas rankas, arba kad neturi laisvų rankų. Mūsų nusistatymas Baltijos valstybių atžvilgiu yra ilgalaikis ir nepasikeitęs. Mes niekuomet nepripažinome jų prievartinio įtraukimo į Tarybų Sąjungą ir dabar nepripažįstame". Igelberg baigė žodžiais: Mes tikime, kad jų laisvas apsisprendimas vis dėl to turi būti galutinis tikslas tiems žmonėms. Norėtumėme matyti, kad tai įvyktų taikingai, bet negalime pasakyti Gorbačiovui, ką daryti. Antra vertus, jis žino, kokia JAV pozicija Baltijos valstybių klausimu, ir jis aiškiai supranta, kad jėgos panaudojimas – paveiktų Washingtono ir Maskvos dvišalius santykius", – pareiškė Scowford.

Kitas aukšto rango pareigūnas, prezidento Bush patarėjas nacionalinio saugumo reikalams generolas dalyvavo kitoje televizijos laidoje su David Brinkley. Jis kelis kartus buvo paklaustas, ar Amerika remia Baltijos valstybių atsiskyrimą? Jis pakartotinai pareiškė, kad JAV nusistatymas yra nepripažinti Baltijos valstybių inkorporacijos į Sovietų Sąjungą, tačiau plačiau nekomentavo. Kitoje vietoje jis sakė, kad Lietuvoje ir Azerbaidžane esama rimtų problemų, su kuriomis Gorbačiovas stengiasi dorotis.

"Washington Post" paskelbė redakcinį, pavadintą "Padedant Lietuvai". Ten nurodoma, kad Michail Gorbačiovo kelionė į Lietuvą gali būti pati svarbiausioji jo valdymo metais. Laikraštis samprotauja: "Bent jau palyginus su tomis šalimis, kurias Sovietai užvaldė po Antrojo pasaulinio karo, Lietuva tam tikrais atžvilgiais yra Sovietų vidaus reikalas. Tačiau, kadangi Lietuvos nepriklausomybės praradimas buvo gėdingojo pakto su naciais išdava, ir todėl, kad ji, siekdama savo tikslų, greičiausiai paveiks Sovietų Sąjungos politinį autoritetą, šis klausimas tampa svarbiu reikalu".

Laikraščiai pastebi, jog kai kas Vakaruose be išlygų remia Lietuvos apeliavimą dėl laisvės atstatymo. Kiti yra nuomonės, jog nesutarimai gali būti sumažinti derybomis, ir jaudinasi, kad Pabaltijo atsiskyrimas nepažeistų reformos ir jos šalininkų Kremliuje. Dienraštis "Washington Post" pasisako už derybas tarp Lietuvos ir Maskvos.

stressed a "clear and consistent" U.S. policy, based on non-recognition of the forcible incorporation of the Baltic States. He quoted President Bush's call to the Soviet Union to "listen to [the] calls for freedom and self-determination," stressing that "a solution to the status of the Baltic nations can only come about through peaceful means."

In response to questioning, Dobbins offered the assurance that the administration will "enthusiastically support" any result of self-determination.

"No territorial settlements would be recognized that were not in accord with the wishes of the peoples of [occupied] territories."

In final testimony international lawyer William Hough challenged the U.S. stance on the Baltic issue. An expert on non-recognition, Mr. Hough explored the history of the doctrine, including the Atlantic Charter, signed by both the Soviet Union

and the United States during World War II. All signatory States agreed that "no territorial settlements would be recognized that were not in accord with the wishes of the peoples of [occupied] territories." He added that "Western statesmen have reacted to the resurgence of peaceful, democratic, Baltic mass movements with nervous confusion and anxiety."

Mr. Hough postulated that "the key to the Baltic question is a diplomatic and political formula that promotes and enhances the interests of the Baltic peoples, the U.S.S.R., and the neighboring states." He suggested that the U.S. discuss the Baltic situation with the Soviets and encourage a mutually beneficial resolution as is done with the Israeli Government with respect to the occupied territories in East Jerusalem.

CSCE plans to continue to promote discussion of this topic. A report by the staff on developments in the Baltic States is due for release in late December. —Ann W. Banchoff

PRAKTISKI ŽMONĖS DOVANOJA ILGAMETES DOVANAS, O SLA NARYS [ARBA IR NE NARYS] PADOVANOJA DOVANĄ, KURIOS GAVĖJAS GERADARĮ PRISIMENA VISĄ AMŽIŲ, ISITIKINA, KAD DOVANOTOJAS BUVO KUONUOSIRDŽIAUSIAS, NA, IR PRAKTISKIAUSIAS! TOJI DOVANA, YPAČ JAUNESNĖS KARTOS. JAU NUOLIAMS PRIES ŠVENTES, [ARBA BET KOKIOS SUKAKTIES PROGA] TAI DOVANA – IRAŠYMAS Į SUSIVIENIJIMĄ LIETUVIŲ AMERIKOJE TOKIA DOVANA, TAI AMŽINA!

Baltic Freedom Day, 1989

By the President of the United States of America

A Proclamation

Fifty years ago on August 23, 1939, the foreign ministers of the Soviet Union and Nazi Germany signed the infamous Molotov-Ribbentrop pact. The secret protocols to this treaty condemned the independent Baltic States of Estonia, Latvia, and Lithuania to the foreign domination they still endure today.

Less than 1 year after the signing of the Molotov-Ribbentrop pact, the Soviet Union invaded the three Baltic Republics and imposed a regime antithetical to the ideas of national sovereignty and individual liberty. The suffering of the Baltic people was exacerbated when Nazi forces drove through these states during the beginning of the Nazi-Soviet War and established a brutal administration. When the Red Army recaptured the Baltic States during World War II, it reinstated a reign of terror under the Soviet secret police. Hundreds of thousands of innocent men, women, and children were deported to Siberia; thousands of others perished in armed resistance to the attack upon their national independence and individual rights. By the end of World War II, the Baltic States had lost 20 percent of their population.

Since their forcible annexation by the Soviet Union in 1940, the people of Lithuania, Latvia, and Estonia have suffered political oppression, religious persecution, and repression of their national consciousness. Their cultural heritage has been denigrated and suppressed, and russification has threatened their survival as distinct ethnic groups. An aggressive program of industrialization has posed hazards to their health as well as the environment. Members of the clergy and lay religious leaders have been systematically harassed and imprisoned for activities deemed unacceptable by the authorities.

However, half a century of repression has not broken the spirit of the Baltic peoples. Today, their longing and hopes for liberty remain strong. Hundreds of thousands of Estonian, Latvian, and Lithuanian men and women have publicly demonstrated their desire for freedom and democracy, calling for national autonomy and control over their own affairs.

The future looks brighter today than at any other time in the Baltic States' post-war experience. The undeniable voice of Baltic people is being heard. Some religious shrines—desecrated by the Communist government and used to house concerts, artwork, and even a museum of atheism—have been returned to the churches. Members of the clergy have been allowed to take up their pastoral duties. The unique languages, national flags, and patriotic songs of the three countries have been restored. Some political prisoners have been released.

These are important steps, but justice demands that more be taken. Recent improvements in human rights practices by the ruling Communist officials are not complete, nor have they been institutionalized. The people of Lithuania, Latvia, and Estonia both demand and deserve lasting guarantees of their fundamental rights.

The Government of the United States does not and will not recognize the unilateral incorporation by force of arms of the Baltic States into the Soviet Union. Of this observance of Baltic Freedom Day, we express our solidarity with them and call upon the Soviet Union to listen to their calls for freedom and self-determination.

By Senate Joint Resolution 63, the Congress has designated June 14, 1989, as "Baltic Freedom Day" and has requested the President to issue a proclamation in observance of this event.

NOW, THEREFORE, I, GEORGE BUSH, President of the United States of America, do hereby proclaim June 14, 1989, as Baltic Freedom Day. I call upon the people of the United States to observe this day with appropriate remembrances and ceremonies and to reaffirm their commitment to principles of liberty and freedom for all oppressed people.

IN WITNESS WHEREOF, I have hereunto set my hand this fourteenth day of June, in the year of our Lord nineteen hundred and eighty-nine, and of the Independence of the United States of America the two hundred and thirteenth.

George Bush

Diane Mulcahy Coffey
Chief of Staff, Office of the Mayor
City Census Coordinator

Peter S. Kohlmann
Deputy Coordinator

Roberta Lentz
Program Director

THE CITY OF NEW YORK
OFFICE OF THE MAYOR
1990 CENSUS PROJECT

51 Chambers Street, Room 525
New York, New York 10007
(212) 566-1990
Fax # (212) 732-3152

Contact:
Sharon Nelson
(212) 566-1965

"NEW YORK CITY IS COUNTING ON YOU: THE 1990 CENSUS"

During the past decade, New York City lost hundreds of millions of dollars in federal and state aid. Why? Because the federal government failed to count approximately 450,000 New Yorkers in the 1980 Census. To help prevent another undercount in 1990, New York City has developed an outreach campaign to educate New Yorkers about the importance of the census and its impact on our economic and political future.

As census season approaches, many issues are being raised by government and community leaders. To begin explaining these issues, Mayor Edward I. Koch and the Department of City Planning are co-sponsoring a conference, "New York City is Counting on You: the 1990 Census."

300-500 of the City's leaders from a broad-based group of civic, business, community and labor organizations, as well as social service and other governmental agencies will attend. Key components of the City's effort to obtain a complete count will be highlighted at the conference, which will feature panels to explore the importance of the census to planning efforts — both public and private — for social services, economic development.

Housing and to entitlement and representation for the City. The City's outreach campaign will be conducted and implemented by a special office, the 1990 Census Project. Representatives from the 1990 Census Project, the Department of City Planning and the Census Bureau will be available to answer questions.

TĒVYNĒ, 1989 m. gruodžio-December mėn.

Cleveland, Ohio

SLA 14-TA KUOPA

1989 m. gruodžio 3 Lietuvos Namuose įvyko SLA 14-osios Kp. narių Metinis susirinkimas. Vadovavo kuopos pirm. Juozas Stempužis. Po valdybos narių pranešimų ir apsvarsčius einamuosius kuopos reikalus. Išrinkta nauja kuopos valdyba sekančiai kadencijai.

NAUJOSI SLA 14-OSIOS KUOPOS VALDYBA

Pirmininkas—Zenonas Dučmanas. Telef. (216)944-5644.

Vicepirmininkas—Eugenia Bernotienė.

Iždininkas—Juozas Stempužis.

Finansų sekret.—Povilas Šukis. Telef. (216)382-4941.

Protokolų sekret.—Bronius Bernotas.

Iždo globėjos—Ona Jokūbaitienė ir Kazimė Vaičiūnienė.

Uždarius susirinkimą darbo metų užbaigimui buvo tradicinės vaišės, kurias paruošė P. Šukis su savo padėjėjais. Gerb. Povilas yra ne tik vienas darbščiausių kuopoje, bet ir buvusių kuopos reikalų variklis.

A. Plavičius

ALTO PIRMININKO GROŽVYDO LAZAUSKO SLA SEIME PASVEIKINIMO KALBA

Gerbiamieji SLA 63-čiojo Seimo delegatai bei dalyviai!

Šiais metais mes prisimename ne tik kad prieš 100 metų buvo pradėtas leisti dr. Vinco Kudirkos Varpas, bet taip pat prisimename, kad prieš 103 metus įsisteigė Susivienijimas Lietuvių Amerikoje, eidamas tuo pačiu aušrininkų ir varpininkų keliu.

Susivienijimo ir vienybės reikšmę Amerikos lietuviai gerai suprato, kada 1940 metais okupantas įžengė į mūsų Tėvy-

Grožvydas Lazauskas, 125 Kp., Melrose Park, IL

nę — Lietuvą, Amerikos lietuviai, metę visus tarpusavio ginčus, įsteigė kitą, taip galima pavadinti, tarytum, politinį susivienijimą — t. y., Amerikos Lietuvių Tarybą (su Šimučiu, Gri-gaičiu ir Vaidyla (vėliau ir Oliu priešakyje) tikslu — jungti visas demokratines jėgas pavergtajai Lietuvai išlaisvinti.

Džiugu, Susivienijimas Lietuvių Amerikoje į šią visuotinę Amerikos Lietuvių Tarybos veiklą yra įsijungęs nuo pat įsisteigimo ir jau antras šimtmetis tebetęsia brolišką visų lietuvių veiklą.

Todėl Amerikos Lietuvių Taryba, aukštai vertindama Susivienijimo Lietuvių Amerikoje ilgametę veiklą, sveikina šį 63-čiąjį SLA suvažiavimą ir linki sėkmės! Kartu kviečia visus Susivienijimo Lietuvių Amerikoje kuopų narius dalyvauti ALTO rengiamame XI-tame Amerikos Lietuvių Kongrese, spalio 21-22 d. d. Los Angeles, California.

Amerikos Lietuvių Kongreso tikslą nusako jo šukis! Visi vieningai siekim Nepriklausomybės Lietuvai! Ir jokios okupanto nuolaidos nenukreips mus nuo tikrojo kelio — padėti mūsų tautai atstatyti pilną valstybinę Lietuvos Nepriklausomybę!

Kalėdos, kūčios ir jų papročiai

(Atkelta iš 2 pusl.)

Kūčių Vakarą iš oro, įvairių spėjimų ar burtų norima sužinoti kokie bus naujieji metai, kokia ateitis. Jei kūčių dieną sninga — bus metai žerlingi; traukia šieną iš po staltiesės: jei ištraukta žolė ilga — gyvenimas bus ilgas, ir atvirkščiai, jei žolė trumpa — ir gyvenimas trumpas.

Spėjimai taikomi gyvenimo sėkmei, mirčiai, vedyboms, orui. Ypač mėgsta spėjimus mergaitės, norėdamos žinoti, ar ateinančiais metais ištekės.

Po vakarienės išnešamos šiukšlės ir klausomasi, kuriame krašte šunys loja — iš ten atvažiuos piršliai. Tada apkabinamos tvoros statiniai, ir skaitoma: našlys, baslys (bernas); bėga laukan basos, atsineša malkų glėbį ir skaito: ar pora, ar lieka; įneša į vidų gaidį ir stebi, kurią papiltą grūdų krūvelę pradės gaidys lesti — tą pirmoji ištekės; arba žiūri, ką višta pirma palies: žiedą — vestuvės, kreidą — mirtis, duoną — pranašauja vargingą gyvenimą; sviedžia per galvą ant pirštų pamautas kurpes, jei nukrinta pirštais į vidų — bus piršliai. Mėgina ir dar daug kitų įvairiausių spėjimų.

Kaip matėme, Kalėdos ir Kūčios šalia religinės prasmės yra kartu ir pramoga.

STRONGLY BACKING BALTIC STATES - OR HALF-"BAKERD"?

"Would it be our (United States) policy to support the Baltic states in their urge for independence, even secession from the Soviet Union?" correspondent Lesley Stahl asked Secretary of State James Baker on the September 24 edition of CBS' *Face the Nation*. Baker's answer, "Well, I don't know that I would put it that way," touched off a storm of controversy, not only among Estonian, Latvian, and Lithuanian Americans, but in the media, as well. How would he put it?

Evans and Novak, in their column which appeared in some newspapers on September 28, painted a rather grim picture of the Bush Administration's Baltic policy, observing that it appeared that Baker believed that protecting Mikhail Gorbachev's continued authority in the Soviet Union is more important than Baltic independence. With all due respect, Evans and Novak may have overstated the case to some degree. As he continued his answer to Stahl's question, Baker proceeded to reiterate the U.S. non-recognition policy. He expressed his hope that "whatever happens with respect to the desire on the part of people in the Baltic states for more autonomy and more self-determination and more freedom happens peacefully." Baker continued by asking and answering his own question: "Should there be self-determination, should there be freedom, should there be more autonomy? Yes, we think there should be."

Those are very nice words, indeed. We agree with all of them. But, wait a minute, something is still missing: the "I" word. *Independence*. What about independence? So Lesley Stahl followed up: "Should there be independence?" And Baker, continuing to evade a head-on answer, said only, "but it should not take place in the context of major instability, bloodshed and that sort of thing." Baker did not say "Yes, but..." He also did not say "No." And he declined a clear opportunity and invitation to use the "I" word. What should we make of all this?

The situation is rarely as clear or as black and white as we might like or even believe it to be. The Administration is laboring under a couple of key assumptions, both of which may no longer be valid. First, they believe that the stability of the Soviet Union and continued progress toward democratization under the policies of "glasnost" and "perestroika" depend upon Gorbachev remaining in power. Second, they believe that the patriotic independence movements in Estonia, Latvia, and Lithuania, which they erroneously term as nationalistic movements, threaten the stability of the Soviet Union. It is beyond the scope of this COLUMN to analyze these assumptions, although this will be done in the future. It is, however, important to know where the Administration is coming from in formulating its policy.

There is that very strong reluctance to use the "I" word. On the other hand, there is a very strong continued commitment to the non-recognition policy. And equally important, there is a strong commitment to not tolerating any kind of a crackdown in the Baltic. As an American diplomat told Baltic leaders in Washington on September 27: "We have made it clear that if the Soviets crack down, it will be an end to everything—including arms talks and trade negotiations. The Baltic leaders were assured that the Soviets understand this position at the highest levels. The significance of those statements should not be overlooked.

With attention focused on Secretary Baker's earlier statements, perhaps made without sufficient prior thought, and all of the hooplah, balleyhoo, criticism, and distress that followed from Baltic leaders, as it should have, including an urgent letter to the President, it perhaps went unnoticed that Secretary Baker, amidst all the waffling, made another statement, which was

quoted in the *New York Times* on October 1, as follows: "We do not seek to foster, nor would we profit from, instability in the Soviet Union. So we'd like to see a peaceful move toward independence for the Baltic states." *Eureka!* That's it! And he used the word "independence." This is the statement that should be trumpeted. It does not in any way threaten the Soviet Union, but it clearly supports independence. This statement is necessary not only for Baltic Americans, but for the people of Estonia, Latvia, and Lithuania, who have come to depend on the United States to uphold justice and international law in the world, at least in principle.

But top State Department officials, speaking to a distinguished audience of leaders of non-governmental organizations at an all-day foreign policy conference on October 23, which was also attended by three representatives of the Estonian American National Council, were still reluctant to say the word "independence" very loudly. Raymond G. H. Seitz, Assistant Secretary for European and Canadian Affairs, reiterated the non-recognition policy and proclaimed that "the legal question is clear". What is not clear is how to give that policy reality. "While the temptations to be righteous and loud are great," said Seitz, "you have to be pretty damn sure that it is going to help the cause that you are after." The concern was that if the Soviet Union sees the independence movement as threatening it, then calling for independence in so many words may delay the day of its coming, rather than hastening it. By adopting a "quieter" stance, the Soviet Union could be reassured that it has nothing to fear from these developments and the more likely it will be that our ultimate goals are realized.

"We do not seek to foster, nor would we profit from, instability in the Soviet Union. So we'd like to see a peaceful move toward independence for the Baltic States."

James Baker

Deputy Secretary of State Lawrence S. Eagleburger, addressing the same foreign policy conference, reiterated the need to be careful. He said, "while our continued support for the independence of those three states is there, the process of how the relationship develops between Moscow and those three Baltic states... is sensitive enough (that) it ought to be dealt with largely between... the parties directly involved." Deputy Secretary Eagleburger talked of securing the "ultimate outcome" that we all desire. It is a matter of tactics how best to achieve that outcome. He admitted that there has been some waffling—and that we could expect to see more. But that does not mean a weaker Bush Administration policy.

However, the Administration still does not have a policy to react to potential developments in the Baltic states, as admitted by a State Department official in recent testimony before the Helsinki Commission. It is time for the White House and State Department to get moving on this. Baltic leaders who have recently come from Estonia, Latvia, and Lithuania, have told us to expect events to start taking place at a lightning pace. We will be hard-pressed to keep up with them, much less be able to analyze and understand them. The time to formulate a policy is now. This will not only be helpful to the United States Government, but also to the Soviets, so that they will know how the U.S. will respond to a given situation, and plan their actions accordingly, thereby increasing stability in the Baltic region and allowing for continued peaceful progress toward the ultimate goal of independence.

USSR Presidium Criticizes Balts

On Nov. 10, the Presidium of the USSR Supreme Soviet instructed the presidiums of the Supreme Soviets of the three Baltic republics and Azerbaijan that legislation in their republics has to conform to the Soviet constitution. According to *Izvestiya* (Nov. 14), the presidium listed a number of republican legislative acts that it found objectionable, including the denial of the primacy of the USSR laws and decrees; restrictive laws in republican citizenship; and a Lithuanian resolution on military service that gives the republic jurisdiction over the training of young people for military service.

According to a member of the Interregional Group of Deputies, Soviet leader Mikhail Gorbachev had also wanted the Presidium to "approve separate proposals curbing the publics' economic rights," but he was outvoted by, among others, Boris Yeltsin. The grounds for postponing a decision on economic rights were probably that the all-Union law on republican economic self-

management is still being redrafted. This is not the first time that the Presidium and Gorbachev himself have called on the Baltic republics both publicly and privately to repeal republican legislation in conflict with the USSR constitution — so far to little or no effect.

The Baltic republics have argued that as sovereign republics they are entitled to adopt such laws and that in any case — as Moscow has admitted — the USSR constitution itself is in need of revision. The Baltic republics have more than once drawn up for submission to the USSR Congress of People's Deputies draft amendments to the USSR constitution that would validate their own legislation — as the Latvian Supreme Soviet apparently did over the weekend after it had adopted an amendment to the Latvian constitution permitting an alternative to military service.

Reprinted from *Soviet/East European Report*, Nov. 22, 1989 by Ann Sheehy

Ten thousand Lithuanians gathered at Lenin's Monument in Vilnius to mark the 69th anniversary of the 1920 Lithuanian-Soviet Peace Treaty, under which Lenin's government had renounced all claims to Lithuanian Independence Union, adopted a resolution demanding the Soviet occupation forces from Lithuania.

The Resolution, which was communicated to the Supreme Committee for the Liberation of Lithuania in Washington, D.C., says that after Lenin's death the Soviet leaders had repeatedly violated the Lithuanian-Soviet Peace Treaty, one of these violations being the invasion and occupation of Lithuania by the

U.S.S.R. on June 15, 1940. The Committee was asked by the Resolution to appeal to the world's conscience and to ask for an unequivocal declaration of support for the restoration of an independent Lithuanian state.

The participants at the meeting also adopted an appeal to the U.S.S.R. people's deputies from Lithuania, urging them to do everything in their power to prevent any official commemoration of July 21 as a Lithuanian "national holiday". It was on that day in 1940 that Moscow's emissaries staged a session of the so-called Lithuanian People's Diet, which asked for Lithuania's incorporation into the U.S.S.R.

Kiek Vilniuje lietuvių ir lenkų?

ARVYDAS MATULIONIS ir EUGENIJA KRUKAUSKIENE

99 proc. apklaustų Vilniaus lietuvių (taip nurodyta pase) laiko save lietuviais, 0,2 proc. — rusų tautos atstovais, o 0,5 proc. — lenkais, 0,2 proc. — „tuteišiais“.

„Tuteišius“ arba vietinius, išskyrėme todėl, kad yra kategoriškai atsisakančių priskirti save kuriai nors tautybei ir tvirtinančių, kad jie yra „tuteišiai“ (vietiniai). 84 proc. apklaustų lenkų (taip nurodyta pase) laiko save lenkų tautos atstovais, 10 proc. — lietuviais, 4 proc. — „tuteišiais“, 1 proc. — rusais ir 1 proc. baltarusiais. Palyginimui reikia pažymėti, kad dažniausiai baltarusiai nenori būti tos tautybės, kuri yra užrašyta pase. Tik 53 proc. baltarusių laiko save baltarusių tautos atstovais (21 proc. rusais, 19 proc. lenkais, 5 proc. lietuviais, 2 proc. „tuteišiais“). Lankančių save lenkais kitų tautybių žmonių yra 5,6 tūkst. Nemorinčių būti lenkų tautos atstovais — 17,7 tūkst. (Abiejų šių grupių pasuose įrašyta lenkų tautybė.)

Artimiausioje ateityje tirsime, kas yra suinteresuotas priešiškuoju tarp lenkų ir lietuvių kurstymu. Lenkijoje gyvena 34,3 mln. (1979 m.) lenkų. Lietuvoje gyvenantys lenkai sudaro 0,7 proc. Lenkijoje gyvenančios lenkų tautos. Svarbu ir tai, kad Lenkijoje gyvena 0,3 proc. lietuvių tautos. Konfliktai pirmiausia kyla tada, kada didelė mažos tautos dalis gyvena svetur, kaip, pavyzdžiui, didelė mažos armėnų tautos dalis gyvena Azerbaidžane.

Yra lenkų tautos atstovų, kurie ignoruoja lietuvių tautos siekius ir nori, dar nesant Lietuvos suvereniteto, gauti ypatingų privilegijų kitos tautos atstovų sąskaita. Tai skatina ne tik lietuvių, bet ir kitų tautų atstovų, gyvenančių Lietuvoje, priešiskumą. Tačiau žmonės turėtų blaiviai vertinti situaciją ir nedaryti apibendrinimų visiems Lietuvos lenkams. Sociologiniai tyrimai, atlikti Vilniaus mieste, rodo, kad daugelis kitataučių sutinka su lietuvių kalbos, kaip pagrindinės tautos kalbos, valstybinio statusu, su Lietuvos nepriklausomybės siekiu, tačiau mano, kad visi Lietuvos kitataučiai turi turėti vienodas sąlygas puoselėti savo kalbą, kultūrą, papročius, religiją. Kol kas daugelio svajonė yra turėti bent tai, ką turėjo rusai ir lenkai Lietuvoje stagnacijos laikais.

Koks Vilniaus gyventojų požiūris į Lietuvos vykstančius procesus? Deklaracijai dėl Lietuvos valstybinio suvereniteto pritaria 88 proc. apklaustų vilniečių, tarp jų 76 proc. Vilniaus rusų, 73 proc. Vilniaus lenkų. Molotovo—Ribentrop'o pakto pasmerkimui pritaria 91 proc. vilniečių, tarp jų 89 proc. Vilniaus lenkų, 76 proc. Vilniaus rusų. Lietuvos TSR Konstitucijos 31 straipsnio patalsai dėl pilietybės pritaria 84 proc. vilniečių, tarp jų 70 proc. Vilniaus lenkų, 56 proc. Vilniaus rusų.

Didelė dalis Vilniaus kitataučių moka lietuvių kalbą, todėl jų nebaugina valstybinis lietuvių kalbos statusas. Moka kalbėti ir rašyti lietuviškai 32 proc. vilniečių kita'aučių, gerai kalba, bet prastai rašo — 23 proc., supranta, bet nemoka kal-

Gedimino aikšte Vilniuje žiemą. Tolumoje Gedimino pilis.

V. Kapočiaus nuotrauka

SOCIOLOGINIS ASPEKTAS

„Gimtojo krašto“ 27-ajame numeryje „Vilnijos lenkų laiške“ teigiama, kad Lietuvoje šiuo metu gyvena 300 tūkstančių lenkų ir jie sudarą 8 proc. visų gyventojų. Balandžio 30 d. „Tiesoje“ paskelbti preliminariniai 1989 metų gyventojų surašymo duomenys, kur nurodyta, kad lenkai sudaro 7 proc. Lietuvos gyventojų. Kadangi Lietuvoje yra 3,690,000 gyventojų, tai nesunku apskaičiuoti, kad lenkų Lietuvoje yra apie 260 tūkstančių. 42,8 proc. (110,6 tūkstančių) jų gyvena Vilniuje, bet tai sudaro tik 19 proc. Vilniaus miesto gyventojų. Nėra Vilniaus, rajono kuriame lenkų būtų dauguma, kaip yra minėtame laiške teigiama. Daugiausia lenkų gyvena Naujojoje Vilnioje, sudarydami apie ketvirtadalį šio miesto rajono gyventojų. Taigi, jei jau skaičiuojame, tai skaičiuokime tiksliau. Norėtumėm pasiremti sociologinių tyrimų duomenimis, kuriuos š. m. birželio pabaigoje — liepos pradžioje atliko Vilniaus sociologinių centrų draugija ir sociologijos mokslo-tiriamasis centras „Baltic“.

bėti 36 proc., nemoka ir nesupranta lietuviškai 10. proc. vilniečių kitataučių. Norėtų geriau mokėti lietuvių kalbą 93,5 proc. Vilniaus kitataučių. Labiausiai pageldataujamos yra lietuvių kalbos pamokos darbovietėje (35,5 proc.). Šiuo metu lietuvių kalbos mokosi individualiai 56 proc. apklaustų vilniečių, o kursuose — 9 proc. Valstybinės įstaigos turėtų padėti sudaryti palankias sąlygas pageldataujantiems mokytis lietuvių kalbos.

O kaip lenkai moka lenkų kalbą? 49 proc. apklaustų lenkų vilniečių nurodė, kad gerai kalba ir rašo gimtąja kalba, 27 proc. — gerai kalba, bet prastai rašo, o 24 proc. mano, kad apskritai prastai moka gimtąja kalbą ir mano, kad reikėtų išmokti kalbėti taisyklingai.

Domėjomes vilniečių požiūriu į išsimokslinimą. Bendras vidurinis išsilavinimas niekam nekelia abejonių: valstybė visiems kitataučiams turi sudaryti vienodas galimybes mokytis gimtąja kalba vidurinėje mokykloje. Specialistų ruošimas daugelio kitataučių yra suvokiama atsizvelgiant į lietuvių kalbos valstybinį statusą. Kadangi specialistai yra paskirstomi visoje Lietuvoje, todėl kitataučiai, taip orientuodamiesi, savo karjerą įmonėje, įstaigoje sleja su profesiniu pasiruošimu technikumuose ir aukštesiose mokyklose dėstomąja kalba. Dauguma vilniečių (82 proc.) pripažįsta galimybę aukštąjį išsimokslinimą įsigyti svetur. Požiūris, kad aukštąjį išsimokslinimą nebūtina įsigyti Lietuvoje, kad turi būti sudarytos sąlygos jį įsigyti kitose respublikose arba užsienyje, pagal tautybę pasiskirsto taip: 93 proc. lietuvių, 82 proc. žydų, 71 proc. lenkų, 70 proc. baltarusių, 65 proc. rusų.

Nereikėtų kal kurlų kitataučių išsimokslinimo stoką sieti su aukštųjų mokyklų dėstomąja kalba. Pavyzdžiui, 67 proc. apklaustų žydų yra baigę vidurines mokyklas rusų dėstomąja kalba ir tik 29 proc. — lietuvių, o daugiau kaip pusė jų turi aukštąjį išsimokslinimą. Palyginime su lietuviais vilniečiai: 97 proc. yra baigę lietuvių mokyklas, o aukštąjį mokslą įgijo kiek daugiau nei trečdalis. Kal kuriuose Vilniaus mokyklose abiturientai yra prasčiau paruošiami. Todėl tėvai stengiasi leisti vaikus į prestižines mokyklas. Svarbiausia žinių kokybė ir pobūdis, o ne jų įgijimo kalba.

Dabar apie religijos klausimus. Norime atkreipti dėmesį į kai kuriuos faktus. Vilniuje apklaustų tikinčiųjų grupėje lietuvių sudarė 71 proc., lenkai — 29 proc. Taigi kiekybinio pagrindo visas bažnyčias dalinti per pusę nėra. Šiuo metu, išskyrus tris bažnyčias, kuriose pamaldos vyksta tik lietuvių kalba, ir Sventosios Dvasios bažnyčią, kur mišios laikomos lenkiškai, visose kitose Vilniaus bažnyčiose pamaldos vyksta lietuvių ir lenkų kalbomis.

Mokslas negali atrasti galutinių tiesų, todėl kviečiame pratesti diskusiją. Faktai, pagrįsti mokslu, gali būti paneigti tik naujais pagrįstais faktais.

Lietuvos atgijusio kaimo švenčių romantika. Kalėdojimas, vaišės, atostogos... senoviškai.

Erangūs lietuviai,

Smurtą, melą ir priepauidą nešusi Sovietų Sąjungos diktatūrinė, totalitarinė sistema, norėjusi pavergti pasaulį, jau priėjo paskutinį sugriuvimo slenkstį. Europos valstybės — Vengrija, Lenkija, Rytų Vokietija, Čekoslovakija, Bulgarija — viena po kitos nusikrato Maskvos pastatytų ir išlaidytų "valdovų". Tautos atgimsta laisvei, demokratijai ir neribotoms galimybėms kurti naują gyvenimą.

Daugelį metų kentėjusi, pavergta ir išblaškyta, komunistinės priepauidos terorizuojama okupuotoje Lietuvoje, Sibire ir laisvajame pasaulyje, lietuvių tauta niekada neparado savo pasiryžimo, pasišventimo ir tautinio sąmoningumo dirbti, kovoti ir aukotis dėl pilnos Lietuvos valstybinės nepriklausomybės atstatymo. Po daugelio sunkių ir vargingų metų laisvės diena ateina ir mūsų tautai, kada mes atsikratysime okupanto priepauidos, tapsime laisvais ir patys galėsime kurti savo ateitį. Bet kova dar nebaigta. Mes turime visi vienas kitą suprasti, bendrai nuoširdžiai dirbti, vieni kitiems padėti ir, svarbiausia, neišjungti nei vieno lietuvių dalyvavimo šios taip ilgos sunkios kovos apvainikavime galutiniu laimėjimu.

Vyriausias Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas sveikina jus su ateinančiomis šventėmis ir naujais 1990 metais ir yra įsitikinęs, kad visų mūsų pastangos atneš mums didžiausio mūsų troškimo išsipildymą — laisvą nepriklausomą Lietuvą. Tad dirbkime, kovokime dėl Lietuvos.

Jūsų,

Dr. Kazys Bobelis

Vyriausio Lietuvos Išlaisvinimo Komiteto
Pirmininkas

Seimas reiškia padėką už sveikinimus ir paramą VLIKo veiklai.

VLIKo TELEGRAMOS VAKARŲ VALSTYBIŲ GALVOMS

Gegužės 19 d. VLIKo pirmininkas dr. K. Bobelis pasiuntė šio turinio telegramą JAV prezidentui George Bush, D. Britanijos ministrei pirmininkei Margaret Thatcher, Prancūzijos prezidentui Francois Mitterand ir Vokietijos Federalinės Respublikos kancleriui Helmut Kohl:

"Pastarųjų devynių metų bėgyje okupuotoje Lietuvoje vyksta dramatiški įvykiai, susiję su suverenumo ir nepriklausomybės atstatymu. 1989 m. gegužės 18 d. Lietuvos Aukščiausioji Taryba paskelbė deklaraciją, kurioje sakoma, kad Lietuva yra suvereni valstybė. Šie skubiai besirutuliojantys įvykiai reikalauja spartaus Vakarų demokratinių vyriausybių atsakymo ir paramos. Mes prašome Jūsų viešai pareikšti, kad Jūs remiate Lietuvos nepriklausomybės siekį, ypač atsižvelgiant į Jūsų vy-

riausybių politiką, kuri nepripažįsta sovietinės Pabaltijo valstybių okupacijos teisėtumo."

Tą pačią dieną JAV Valstybės sekretoriui James Baker III išsiųstoje telegramoje dr. Bobelis pareiškė:

"1989 m. gegužės 18 d. Lietuvos Aukščiausioji Taryba paskelbė Lietuvą suverenia valstybe. Lietuvos žmonėms ir Amerikos lietuviams labai reikia Vakarų demokratinių vyriausybių paramos. Turint mintį JAV politiką, nepripažįstančią neteisėtą sovietinės Pabaltijo valstybių okupacijos, Jūsų pareiškimas, kad jūs remiate Lietuvos nepriklausomybės siekį, turėtų lemti reikšmės."

Panašios telegramos buvo pasiųstos JAV Aukštųjų rūmų užsienio reikalų komiteto pirmininkui Dante Fascell ir Floridos senatoriui Connie Mack.

LIEPOS 16-OJI PAVERGTUJŲ TAUTŲ SVENTE AMERIKOJE

— JAV prezidentas George Bush specialia proklamacija paskelbė liepos 16-23 Pavergtųjų Tautų Savaitę. Proklamaciją smerkia Molotovo Ribbentropo paktą, Pabaltijo valstybių okupaciją ir visokias priepauidas. Ta proga liepos 21 d. Baltųjų Rūmų Rožių sodelyje buvo sukvietę apie 250 asmenų, tarp kurių ir iš Lietuvos Sąjūdžio pirmininkas dr. Vyt. Landsbergis. Prezidentas kalboje ten vėl minėjo Pabaltijo tautas jis džiaugėsi, kad jos atgimė, atgavo savo istoriją ir žengia į ekonominę bei politinę nepriklausomybę... Pavergtųjų tautų atžvilgiu prezidentas parodė daug nuoširdumo. Jis

sakė: "Mes mylime šias tautas, mes su jomis, mes niekada nesu-svyruosime ir jų neišduosime".

— Prof. dr. Vytautas Landsbergis, Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdžio pirmininkas, lankydamsis Jungtinėse Amerikos valstijose, kiek ilgiau buvo sustojęs Washingtone, New Yorke ir Chicagoje. Svečiai padėtį Lietuvoje išaiškino aukštjesiems Amerikos valdžios pareigūnams, spaudos bei televizijos atstovais ir su kitų sričių žymiesiems asmenims. Jų ramus dabartinės Lietuvos padėties apibūdinimas klausytojuose paliko gerą įspūdį.

LITHUANIAN ALLIANCE OF AMERICA

INCOME

From July 1, to September 30, 1989

INVESTMENT INCOME:

Bond Interest.....	\$ 43,516.78
Certificate Loan Interest.....	-0-
Interest on Bank deposits.....	1,353.16
Interest on Short Term Fed. Securities.....	574.53
	\$ 45,444.47

MISCELLANEOUS INCOME:

Membership premiums.....	\$ 11,732.12
Sundries, Donations, Widows-Orphans Fund, & etc.	788.96
	\$ 12,521.08

Total Income: \$ 57,965.55

DISBURSEMENTS

From July 1 to September 30, 1989

Death Benefits.....	\$ 22,195.00
Matured Endowments.....	2,500.00
Cash Surrender.....	2,357.85
Disability Benefits.....	170.50
Salaries to Officers & Employees.....	25,783.68
Salaries to Official Publication Employees.....	287.50
Salaries to Real Estate Employees.....	414.00
Social Security, Taxes, Unemployment.....	2,701.96
Official Publication "Tevyne".....	2,234.99
Real Estate Taxes.....	6,200.34
Real Estate Insurance and Miscellaneous Expenses.....	2,210.65
Rent.....	400.00
Fraternal Expenses.....	1,072.26
Fraternal Sundries Expenses.....	141.00
Travel and Expenses.....	-0-
Actuary's and Notary's Fees.....	7,064.00
Commission to organizers.....	-0-
Commission to Lodge Secretaries.....	-0-
Postage and Telephone.....	1,417.88
Printing and Stationary.....	2,091.42
Office maintenance and sundries.....	452.23
Investment Expenses.....	-0-
State Insurance Department's Fee.....	-0-
Pension's to Employees.....	4,080.54
Fraternal Development Allowance.....	-0-
Returned Premiums and Dues.....	493.04
Convention Expenses.....	13,404.49
Inventor.....	-0-
Supreme Bonds, Workman's Compensation.....	104.00

Total Disbursements: \$97,777.33

INVESTMENTS

INCOME: Called Bonds.....	\$4,000.00
INVESTED.....	-0-

Genevieve Meiliunas, Secretary